

УДК 728.01

Н.В.Козлова

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ДО ПРОБЛЕМИ ВИРІШЕННЯ ЗОВНІШНЬОГО ВИГЛЯДУ ЖИТЛА

Вступ. Людина по своїй конструктивній суті є ідеальною. За рахунок раціональності вирішення багатьох елементів, частин тіла, в цілому досягнуто простоту зовнішнього вигляду. Це три головні пропорціональні частини: ноги – нижня частина або основа, тулуб – середня частина, голова – завершення. І тільки так, а не інакше. Це закон природи, це еталон для самої людини. В нашому випадку це принцип проектування будівель і споруд.

Давно відомий той факт, що архітектура – це дзеркало державного благополуччя. Для людини житло – це її мікрокосмос другого порядку. Отже, житлова архітектура – це поєднання загального і індивідуального в одній оболонці.

Постановка проблеми. З настанням незалежності України змінився її державний устрій, соціальний уклад, та це не в повній мірі відобразилося на сучасній житловій архітектурі. Нові методи будівництва, нові оздоблювальні матеріали вбудовані у вже існуючі, давно розроблені архітектурні форми. Новобудови з наростанням поверхів до 25-30-ти, втратили свою пропорційність, інформативну якість, естетичність і нагадують, за народним сленгом, – «етажерки».

Мета статті. Визначити критерії оцінки та оцінити об'ємно-просторову композицію фасадів житлових будинків кін. XIX - поч. XXI ст. Виявити аспекти оптимально-насиченого фасаду.

Виклад основного матеріалу. Щоб прослідкувати зміни, які відбулися у вирішенні фасадів житлових будинків було досліджено і охарактеризовано житловий фонд к. XIX – поч. XX ст.. (див. Табл. №1.) Цей період розділено на такі етапи:

1. кін. XIX - поч. XX ст.: характерним є переважно приватні замовники, що споруджують особняки чи прибуткові будинки в архітектурному стилі;

2. 20-30-ті рр., XX ст.: відбулась зміна державного устрою. Починається етап "архітектури необхідності" – це поверхнева максимальна раціональність з мінімальними затратами часу на проектування та зведення. В СРСР проводяться конкурси на будинки-комуни, створюються їх типові проекти, за якими вони будуються. В одній будові поєднуються функції житла, приготування їжі, покупок, спорту, відпочинку. СРСР повернулося обличчям до домашніх проблем жінки.[1] Причиною невірності у вирішенні житла вважався новий побутовий уклад та незмінене традиційне житло.

3. к. 30-х - початок 50-х рр., XX ст. – період псевдокласичної архітектури:

Табл. №1.

Характеристика історичних етапів розвитку сучасного житлового фонду.

	Приклади житлових будинків		Коротка характеристика етапу	
кін. XIX -поч. XX ст.			переважно приватні замовники, що споруджують особняки чи прибуткові будинки в архітектурному стилі.	
	Особняк, кін.19-поч.20ст., вул.Інститутська,8 м. Київ	Особняк 1900-10 рр., вул. Інститутська, 26 м. Київ		
				
	Особняк Аршавського 1907р., вул. Лютеранська 23. м. Київ	Будинок Городецького В.В. 1901-1903 рр., вул. Банкова 10, м. Київ		
20-30-ті рр., XX ст.		Конкурс на студентський будинок - комуни. Проект « $y=f(x)$ »		Етап "архітектури необхідності". Проводяться конкурси на будинки-комуни. В одній будові поєднуються функції житла, приготування їжі, покупок, спорту, відпочинку.

<p>к.30-х — поч.50-х рр., XX ст. — період псевдокласицизму</p>	 <p>Житловий будинок-комуна, м.Москва, 1928-1930рр., арх.М.Гінзбург та ін.</p>	 <p>Житловий будинок для ЦКВКП(б), 1933-1934рр., арх.І.Жолтовський</p>	<p>Основний композиційний прийом – збільшений в масштабі ордер.</p>
<p>40-80-ті рр., XX ст. (індустріальне домобудівництво)</p>	 <p>Житлова забудова північно-західної частини Васильєвського острова у Петербурзі</p>	 <p>проект будинку з об'ємних блоків та залізобетону</p>	<p>Провідна тенденція – „Великий житловий комплекс”. „Принцип кукурудзи” – головна мета це комфорт, зручний зв'язок з підприємствами громадського користування. Індустріальне домобудівництво нових панельних масивів. Продовжується етап „архітектури необхідності”.</p>
	<p>Перший безкаркасний крупнопанельний житловий будинок в Магнітогорську</p>		
 <p>Типова житлова забудова Русанівського житловий масив у м.Києві</p>	 <p>Крупнопанельний житловий будинок по вул.Тичини 14Б в м.Києві</p>		

кін. XX – поч. XIX ст. (період каркасного моноліту)			Інвестиційне будівництво. Поверховість від 16 до 22-х, 23-х, 30-ти поверхів. Нова конструктивна схема будинку – каркас з залізобетону. Зростає комфортність житла, за рахунок корисної площі квартири.
	Житлова новобудова по вул.Солом'янській 15А в м.Києві	Житлова новобудова по вул.Старонаводницькій 2/20 в м.Києві	
			
	Житловий будинок по вул.Г.Тимофієвої 3/13 в м.Києві	Житловий будинок по вул.Воровського в м.Києві	

Основний композиційний прийом – збільшений в масштабі ордер. Прийшли до висновку, що для складного життєвого процесу необхідне навколишнє середовище, що функціонує як система, в якій квартира є лише одним із елементів. Після другої світової війни ліквідовувались руйнування і компенсувались втрати. Були впроваджені положення Афіньської хартії по зведенню комплексних, озелених, вільно розташованих житлових масивів, на відстані від промислових підприємств.

4. *50-80-ті рр., XX ст.* Провідна тенденція – „Великий житловий комплекс” – збільшення чисельності житлових груп при оптимальній компактності, - „принцип кукурудзи” – головна мета це комфорт, зручний зв'язок з підприємствами громадського користування. Було проголошено підвищення народногосподарської ефективності міста, як матеріально просторового середовища. Для цього покращувався: догляд за дітьми, приготування їжі, медобслуговування, організація вільного часу. [1]

5. *кін. XX – поч. XIX ст.* Поширюється інвестиційне будівництво, причому вливаються іноземні інвестиції. Стрімко зростає поверховість від 16 до 22-х, 23-х, 30-ти поверхів. Намагаються рентабельно використати земельний ресурс при будівництві. Зростає комфортність житла за рахунок корисної площі квартири.

Критеріями для оцінки даних історичних етапів є:

1. Виявлення внутрішньої структури будинку – відображення функціонального змісту житлових кімнат на фасаді;

1а. Поверховість – масштабність відповідно до сприйняття людиною. При забудові у 12 – 22 поверхи відбувається психологічний тиск на людину;

1б. Зв'язок з природним середовищем існує максимум до 5-го поверху через лоджії, відкриті чи закриті балкони. Природне середовище це потік зорових вражень, що змінюються в часі і у просторі. Зв'язок будинку з природою, як єдиної сутності, що добре вписаний в ландшафт. Чи навпаки, ландшафт створено для цієї будівлі.

1в. Вертикальне композиційне зонування житлового будинку. Фасад складається з верхнього та нижнього ярусів. Нижній ярус – перші 2-3 поверхи, який ми чітко сприймаємо, починаючи з відстані 2м. Верхній ярус нормально сприймається на відстані 60-100 м або сприймається зі значними викривленнями. Ще є третій ярус частина, так звана „шапка”, що взагалі не сприймається у панельних будинках.

2. Виявлення конструкцій будинку (тектоніка) – бездоганність художньої форми архітектурного витвору.

3. Технологія зведення. Крупнопанельні будинки, каркасно-монолітні зі стінами з пустотілої цегли.

4а. Композиція самого фасаду, силует як частина середовища. Експериментально визначено, що основна частина зорової інформації будується на сприйнятті контурних ліній. Гільдебрант говорить, що „...художественное произведение всегда бывает задумано, как часть некоторой ситуации”. [5] Вирішення фасадів може здійснюватись за принципами:

1. взаємо підпорядкованості;

2. спрямованості до динамічних властивостей, що створить пафос сприйняття.

4б. Умови сприйняття житлового будинку. До них відносяться статичне та динамічне сприйняття. Враховуються сприятливі зони для споглядання – фіксовані точки зору. Організація видових кадрів за основними маршрутами руху людей. Такі точки це перехід з одного простору в інший. [5] Також, при сприйнятті видових кадрів треба враховувати „четвертий вимір” - час.

5 Характер деталей фасаду відповідно до верхнього і нижнього поясів будинку. Нижній ярус – зв'язок з зовнішнім простором, більш детальне моделювання ближчим до людини масштабом в пішохідній зоні сприйняття (взаємопроникненість просторів) – криті майданчики, навіси, внутрішні наскрізні проходи. Верхній ярус – збільшений ритм елементів членування. Включення у житлову забудову:

- малих архітектурних форм;
- озеленення, при потребі вертикального;
- візуальної комунікації – реклами.

За даними критеріями визначено позитивні і негативні якості фасадів житлових будинків поетапно:

« + »

« - »

1-й етап кін. XIX - поч. XX ст.

відповідність всім поставленим вимогам.

умови сприйняття розраховані на статичне споглядання

2-й етап 20-30-ті рр., XX ст.

зв'язок з природним середовищем, виявлена технологія зведення

психологічний тиск, за рахунок великих площин, оптимальне сприйняття – динамічне.

3-й етап к.30-х – поч.50-х рр., XX ст.

приналежність до архітектурного стилю, пластичність деталей фасаду, зв'язок з природним середовищем, вертикальне зонування, тектоніка.

психологічний тиск, за рахунок масштабності, оптимальне сприйняття – динамічне.

4-й етап 40-80-ті рр., XX ст.

зв'язок з природним середовищем, оптимальне вирішення дворового простору – підсвідомий комфорт.

сприйняття з різних точок видимості не призводить до отримання якісно нової інформації.

5-й етап кін. XX – поч. XIX ст.

прийнятне об'ємне сприйняття багатоповерхівок, мінімальне розчленування вертикальних ярусів будинку, поверхнева тектоніка.

повне пригнічення особистості, за рахунок підвищеної поверховості, немає зв'язку з природою, розрахунок на динамічне сприйняття

Висновки. Аналіз житлового фонду кін. XIX – поч. XXI ст. визначив аспекти оптимально-насиченого фасаду житлового будинку:

- робота в архітектурному стилі;
- орієнтація на максимальний інтелектуальний потенціал реципієнта;
- відхід від масовості, однотипності житлових груп;
- врахування динамічного і статичного сприйняття;
- використання принципу домислення;
- врахування „5-го фасаду” – ландшафту;
- врахування вимог відеоекології;
- врахування національних особливостей населення їхніх традицій.

Література

1. Иноземцева А.С. Архитектура индустриальных жилых домов. – К.: Будівельник, 1984. – 72с., ил.
2. Сильвио Массети. Крупные жилые комплексы.: Пер. с нем. Михайлова В.А. – М.: 1971. – С - 4, 24, 66 - 67.
3. Сомов Г.Ю. Пластика архитектурной формы в массовом строительстве. / ЦНИИ теории и истории архитектуры. – М.: Стройиздат, 1986. – 207 с.: ил.
4. Жилищное строительство в СССР. / Под общей редакцией Б.Р.Рубаненко – М.: Стройиздат, 1976. – 280 с.
5. Середюк И.Г. Восприятие архитектурной среды. – Львов.: Вища школа, 1979. – С.10, 54.

Анотація

В статті охарактеризовано житловий фонд к. ХІХ – поч. ХХ ст.. За визначеними критеріями оцінено об'ємно-просторову композицію фасадів житлових будинків даного періоду. Виявлено аспекти оптимально-насиченого фасаду.

Аннотация

В статье рассмотрен жилой фонд к. ХІХ – нач. ХХ ст.. Дана оценка объемно-пространственной композиции фасадов жилых домов, за выявленными критериями. Определены аспекты оптимально-насыщенного фасада.

УДК 72.01.12

Ю.О. Хараборська

ЗАЛЕЖНІСТЬ МЕТОДУ ОЦІНКИ ВІД СПЕЦИФІКИ ОБ'ЄКТУ - ЦІЛІСНОГО ЖИТЛОВОГО УТВОРЕННЯ (ЦЖУ)

Використання методик кількісної оцінки якості - системної та вартісної - найбільш доцільне на ранніх, самих відповідальних стадіях проектування цілісних житлових утворень, коли визначається головний напрямок пошуків архітектурного функціонально-планувального рішення. Завдяки своїй оперативності та практично високій точності оцінки, ці методи дозволяють у досить короткий строк виявити тенденції до зміни якості структури цілісних житлових утворень в залежності від тих чи інших планувальних прийомів. Але тут слід відмітити, що навіть найоб'єктивніша методика не призведе до доброго результату, якщо не виконуються всі суттєві вимоги до вихідних даних та процедур оцінки.

Перш, ніж скористатись згаданими методиками, необхідно визначити, чи включає в себе об'єкт дослідження всі системно-необхідні компоненти, тобто